

„B&F-Profit” a mai scris despre metodologia de calculare a inflației în Moldova, a solicitat interviu specialiștilor de referință de la Biroul Național de Statistică, a lansat prognoze proprii asupra indicelui lunar al prețurilor de consum. Dar problema rămîne nerezolvată. Nu numai consumatorul de rînd, dar și mulți specialiști pun la îndoială obiectivismul calculului instituției specializate. Mai ales că, în ultimul timp, datele despre inflație se fac publice nu precum s-a plănuțit, pînă la data de 10 a fiecărei luni, ci cu cîteva zile mai tîrziu, după ce se coordonează și se aprobă „la nivelul de vîrf”.

Să le prezinți pe cele dorite drept o realitate nu este metoda tocmai cea mai bună de combatere a problemelor. Firește, este plăcut să raportezi în fața donatorilor externi că în Moldova situația macroeconomică se îmbunătățește, leul se întărește, nivelul de trai crește, dar cuvintele nu le ungi pe pîine. Este suficient să intri în magazinul apropiat și te asigură cu ochii proprii că nu numai că am ajuns Europa din urmă, ci chiar am devansat-o, dar este adevărat că deocamdată doar la prețuri.

Redacția a hotărît să nu ascundă cu frică capul după cifrele favorabile, ci să calculeze cu forțe proprii indicele lunar al prețurilor de consum. desigur, nu dispunem de statul de specialiști ca la Biroul Național de Statistică, dar ne angajăm să monitorizăm oscilațiile prețurilor la mărfurile principale și să calculăm propria rată a inflației.

Vom adopta ca punct de plecare prețurile minime la produsele alimentare din Piața Centrală a Chișinăului și din magazinele nu prea scumpe. Dintre mărfurile nealimentare, vom monitoriza prețurile la produsele petroliere la stațiile PECO din capitală. Tarifele la servicii sînt în vîzului tuturor.

În numărul din noiembrie, pur și simplu, publicăm prețurile din octombrie la mărfurile selectate.

Calculul poporului

Anatol PASAT

În Moldova, îți este groază să mergi la piață, fără să mai vorbim de magazine. În pofida „aprecierii” monedei naționale în raport cu dolarul SUA, prețurile la produsele alimentare nu se micșorează, ci cresc vertiginos. Totodată, Biroul Național de Statistică afirmă că în septembrie, rata inflației a constituit doar 1,6%, iar de la începutul anului – 9%.

De exemplu, punctul de plecare pentru pîine va fi 2,89 lei. Cît costă o pîine albă rotundă de popularitate maximă cu masa de 680 g și pine integrală “Snop”, sau 2,4 lei – franzela “Orășenească” de 400 g de la Întreprinderea de Stat “Franzeluța”. Firește, ne-am fi putut opri la pîinea cea mai ieftină, “De Chișinău”, de 1,9 lei, și franzela de 1,75, dar prețurile la acestea sînt vizibil subestimate și se mențin artificial. Această pine se trimite, practic, în totalitate instituțiilor bugetare (internate, case de copii, aziluri pentru bătrîni, închisori) și practic nu se găsește în vînzare liberă.

Pastele făinoase de asemenea sînt cele mai solicitate de la “Franzeluța”. Cele mai ieftine au costat în octombrie 9,5 lei pe 1 kg.

Uleiul de floarea-soarelui vîndut în vrac în piață s-a scumpit în luna octombrie de la 10 pînă la 20 lei per litru. Comparînd prețurile din octombrie cu cele din luna următoare, redacția va publica, în luna decembrie, inflația din noiembrie. În cazul în care experimentul va suscita interesul cititorilor, sîntem dispuși să ne efectuăm calculele lunar și să le comparăm cu cele oficiale. Și, poate atunci vom afla evoluțiile reale. ■

	Octombrie	Noiembrie	Decembrie
Produse alimentare:			
Pîine	2,89		
Făină	8,5		
Paste făinoase	9,5		
Hrișcă	13		
Orez	9,5		
Ulei de floarea-soarelui	20		
Sare	3		
Zahăr	9,5		
Legume:			
Cartofi	4		
Varză	4,5		
Ceapă	5		
Sfeclă	5		
Morcov	5		
Fructe:			
Mere	7		
Pere	12		
Struguri	8		
Lămîie	18		
Banane	12		
Carne:			
De vită	45		
De porc	45		
De găină	33		
Lactate:			
Lapte	6		
Brînză	30		
Caș	35		
Mărfuri nealimentare:			
Produse petroliere:			
Benzină			
Motorină	10,6		
Gaz lichefiat	7		
Servicii:			
Energie electrică	0,96		
Apă	5,07		
Gaz	3,02		
Căldură	233		
Telefon	24		

Buget de „consum”, sau Ce stă la baza creșterii bugetului de stat?

Igor VOLNIȚCHI

RECENT, PARLAMENTUL A VOTAT ÎN PRIMA ȘI ÎN A DOUA LECTURĂ LEGEA BUGETULUI DE STAT PENTRU ANUL VIITOR. DUPĂ CUM ȘI ERA DE AȘTEPTAT, BUGETUL A CRESCUT CONSIDERABIL (CU 2,6 MLRD. LEI LA VENITURI ȘI CU 2,75 MLRD. LEI LA CHELTUIELI), DAR CA ȘI ÎN ANII PRECEDENȚI PRINCIPALUL DOCUMENT ECONOMIC AL ANULUI NU REFLECTĂ ACEA CREȘTERE ECONOMICĂ DESPRE CARE SE VORBEȘTE TOT MAI MULT ÎN ULTIMII ANI. DIN CONTRA, BUGETUL „SE SPRIJINĂ” TOT MAI MULT PE IMPORTURI, PE TAXELE ȘI IMPOZITELE PERCEPUTE DE VAMĂ.

Din punctul de vedere al cifrelor, creșterea bugetară este incontestabilă. Dacă acum un an veniturile bugetare preconizate pentru 2007 alcătuiau 12,058 mlrd. lei, apoi cele preconizate pentru 2008 se cifrează la 14,658 mlrd. lei. O analiză a proiectului Legii bugetului pentru 2008 ne arată că nici măcar a zecea parte din această sumă nu provine din creștere economică. Astfel, cea mai mare parte a acestei creșteri revine TVA aplicate la import. Dacă acum un an Guvernul prognoza că în 2007 va obține TVA în valoare totală de 6,9 mlrd. lei (inclusiv de la import – 5,8 mlrd. lei), apoi pentru 2008

suma a crescut deja pînă la 8,8 mlrd. lei (!), dintre care TVA la importuri va fi de 7,3 mlrd. lei (!). Adică, acea creștere bugetară cu care se mîndrește guvernarea va fi asigurată în proporție de 1,5 mlrd. lei doar de TVA la import. Evident, ca și în acest an, în 2008 se va pune accentul pe importuri, iar deficitul enorm al balanței comerciale externe (care, mai mult ca sigur, în 2008 va depăși \$2 mlrd.) din nou va trebui acoperit în mare parte în contul banilor gasterbaite-rilor moldoveni.

O altă sursă a creșterii bugetare despre care vorbește guvernarea vor fi granturile externe, care în

prognoza pentru 2007 erau evaluate la 861 mln. lei, iar în 2008 se așteaptă că vor constitui 1,175 mlrd. lei. Aceste cifre arată că alte 300 mln. lei vor veni în buget cu totul din alte surse decît din creșterea economică reală.

Bani în plus în bugetul pentru 2008 vor da alte taxe și impozite percepute de vamă. Spre exemplu, de pe urma aplicării taxei vamale în 2007 se așteaptă colectarea a 490 mln. lei, apoi în 2008 – deja 640 mln. lei. Un alt exemplu este taxa pentru efectuarea procedurilor vamale, care pentru 2007 a fost evaluată la 184 mln. lei, iar în 2008 – la 211,6 mln. lei. Adică, peste 187 mln. lei suplimentar la buget vor da numai aceste două taxe.

Vama va aduce venituri în plus și de pe urma aplicării unor accize. Astfel, accizele la bere vor aduce în buget 199 mln. lei (în 2007 - 116,6 mln. lei); la produse din tutun – 83 mln. lei (73 mln. lei în 2007); la autoturisme – 449,8 mln. lei (340,3 mln. lei în 2007). Accizele la benzină și motorină vor fi la același nivel ca și în 2007 - 467,5 mln. lei.

Apropo, analiza capitolului „accize” scoate în evidență un lucru destul de interesant – accizele la material vinicol, vinuri, rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase vor fi cu mult mai mici decît în 2007. Astfel, Guvernul a calculat că va obține sub formă de accize la material vinicol – 4,1 mln. lei (pe cînd în 2007 prognoza a fost de 21,5 mln. lei); la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase – 199 mln. lei (217,1 mln. lei); la vinuri - 30 mln. lei (74,3 mln. lei). Aceasta este o dovadă că Guvernul nu prea crede în reluarea exportului de vinuri și material vinicol sau, cel puțin, nu mizează că va obține venituri importante în buget în acest sens.

2008 – anul echilibrului dintre importuri și exporturi

Igor Dodon, ministrul Economiei și Comerțului: Anul 2008 va fi anul echilibrului dintre creșterea importurilor și exporturilor.

Considerăm real ca importurile și exporturile să crească în același ritm și se ne bazăm în special pe două argumente: Moldova va primi regimul de comerț asimetric de la Uniunea Europeană; Moldova va reveni pe piețele tradiționale din Est cu mai multe produse importante ca, spre exemplu, vinurile. Importurile masive care se efectuează în republică vor avea influențe benefice asupra economiei ulterior, deoarece circa 70% dintre ele sînt mărfuri destinate efectuării investițiilor.

Proiectul bugetului reflectă starea de lucruri din economie

Eugenia OSTAP-CIUC, liderul fracțiunii parlamentare a Partidului Comunistilor: Cifrele incluse în proiectul bugetului de stat pentru anul viitor sînt reale, minuțios calculate și reflectă starea de lucruri actuală din economie”. Veniturile bugetului sînt cu 22% mai mari decît cele prevăzute

în bugetul de stat pe anul curent. Aceasta ne va permite să direcționăm circa 2,75 mld. lei obținuți suplimentar la îmbunătățirea nivelului de viață al cetățenilor. Acest lucru se va vedea în special în lectura a treia, cînd vom merge cu sume concrete pe capitole concrete. Cele 2,75

mld. lei pe care le-am obținut suplimentar în decurs de doar un an reprezintă echivalentul practic ale unui întreg buget care era pînă în anul 2000.

În 2008 pentru majorarea salariilor vor fi alocați peste un miliard de lei. În special vor crește salariile medicilor, profesorilor. De asemenea, vor fi acordate mijloace suplimentare pentru organizarea odihnei de vară a copiilor, pentru ajutorarea păturilor nevoiașe etc. În 2008 ca și în anii precedenți va continua indexarea pensiilor, a depunerilor populației la „Banca de Economii”.

Circa 130 mln. lei vor fi alocate pentru finanțarea diferitor programe în teritorii, pentru a contribui la dezvoltarea acestora. Investițiile capitale de stat vor constitui 1,3 mld. lei, ceea ce este cu 70% mai mult decît în anul curent. Este foarte important ca resursele bugetare existente să fie gestionate rațional, astfel încît să se vadă mai multe efecte benefice.

Bugetul defavorizează teritoriile conduse de democrați

Serafim URECHEAN, liderul Alianței „Moldova Noastră”: Proiectul Legii bugetului pentru anul viitor favorizează reprezentanții comunistilor în teritoriu și defavorizează teritoriile conduse de democrați. Spre exemplu, municipiul Bălți, condus de un reprezentant al comunistilor, urmează să primească de la buget în 2008 130 mln. lei sau cu peste 20% mai mult decît Chișinăul unde la guvernare sînt democrații. În acest buget se vede că are loc o centralizare excesivă a banilor, ceea ce face din autoritățile locale ostatici ai autorităților centrale. Din peste 143 mld. venituri ale bugetului de stat, la centru vor rămîne peste 12 mld. lei.

Bugetul va crește și de pe urma aplicării taxelor rutiere – 96,1 mln. lei (87,7 mln. lei în 2007); taxei de licență – 107,8 mln. lei (67,4 mln. lei); taxei de timbru – 10,5 mln. lei (5 mln. lei), dar și de pe urma majorării veniturilor de la dobînzile la creditele acordate de la bugetul de stat – 32 mln. lei (22 mln. lei); de la dobînzile aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale trezoreriei de stat – 20 mln. lei (3 mln. lei); de la dobînzile de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile de depozitare bancare – 15 mln. lei.

Interesant și straniu totodată este cum Guvernul intenționează să obțină circa 321 mln. lei suplimentar – din taxe și plăți administrative. În 2008 acestea vor constitui 512 mln. lei, pe cînd în 2007 au fost calculate doar la nivelul de 191,1 mln. lei. Aceasta nu prea se încadrează în declarațiile guvernării despre debirocratizarea economiei, reducerea numărului de taxe și a cuantumului lor. La același capitol se înscriu și 957,2 mln. lei pe care bugetul le va obține din „veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice”. Despre ce venituri este vorba, nu e clar. Dar nu este exclus că e vorba de mijloace pe care instituțiile publice le vor obține din prestarea anumitor servicii, inclusiv agenților economici. Apropo, în bugetul pentru 2007

Bugetul-2008 demonstrează că Moldova e țară bananieră

Vlad CUBREACOV, liderul fracțiunii parlamentare a Partidului Popular Creștin Democrat: Proiectul bugetului propus de Guvern este o dovadă în plus că Moldova e o țară bananieră, care trăiește din banii proveniți din consum. Circa 92% din veniturile bugetare provin din consum, iar rolul principal în acest sens le revine muncitorilor moldoveni ce lucrează peste hotare și transferă bani în țară. Guvernul Tarlev e un Guvern al emigranților, care trăiește din banii trimiși de ei în țară. Prin emigranții săi aflați la munci peste hotare, Moldova demult e integrată în Europa.

Un buget dependent de TVA la import

Valeriu GUMA, deputat al fracțiunii Partidului Democrat: Bugetul-2008 va fi și în continuare dependent de TVA încasată la import. Aceasta este o dovadă că din nou vom avea un buget de consum, dar nu unul care ar fi bazat pe creștere economică. Statul nu știe să obțină profit nici măcar din activitatea întreprinderilor de stat, a căror gestionare lasă mult de dorit.

asemenea venituri nu au existat sau cel puțin nu au fost indicate în sinteza la proiectul bugetului prezentat deputaților.

Bugetul-2008 nu numai că nu reflectă o creștere economică, ci, la unele capitole - chiar o descreștere. Astfel, dividendele aferente cotei de participare a statutului în societăți pe acțiuni se vor reduce în 2008 cu 54,2 mln. lei - de la 186,2 mln. lei în 2007 pînă la 132 mln. lei în anul viitor. De asemenea, se vor înregistra pierderi bugetare de pe urma implementării inițiativei prezidențiale de stabilire a cotei 0 la impozitul pe venitul reinvestit. Dacă în 2007 statul a prognozat că va obține de pe urma colectării impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător 411,2 mln. lei, apoi în 2008 - doar 193 mln. lei. Însă, aceste pierderi ar putea fi compensate de pe urma implementării altei inițiative prezidențiale - legalizarea capitalului, care se așteaptă că va aduce în anul viitor 295 mln. lei.

Inflația prognozată pentru 2008 este de 9,3%, iar cursul de schimb al monedei naționale, estimat de MEC pentru finele anului viitor, - 12,1 lei pentru \$1.

Cheltuielile bugetare în 2008 vor constitui 14,881 mlrd. lei (pe cînd în 2007 au fost de 12,131 mln. lei). Cele mai mari cheltuieli vor fi făcute pentru ocrotirea sănătății - 2,082 mlrd. lei (în 2007 - 1,741 mlrd. lei) și pentru învățămînt - 1,579 mlrd. lei (în 2007 - 1,389 mlrd. lei). Aceasta confirmă într-un fel declarațiile guvernării despre tenta socială a bugetului. Totodată, cheltuieli importante vor fi făcute și pentru întreținerea și asigurarea activității Parlamen-

tului, Guvernului, Președinției, altor servicii de stat cu destinație generală - 1,017 mlrd. lei (866,7 mln. lei în 2007); menținerea ordinii publice și securitate națională - 981, 5 mln. lei (968,5 mln. lei); serviciul datoriei de stat - 652,6 mln. lei (586,7 mln. lei); transferuri la bugetele locale - 2,721 mlrd. lei (1,752 mlrd. lei) etc.

În 2008 deficitul bugetar va fi de 223,7 mln. lei, pe cînd pentru 2007 a fost calculat la nivelul de 72,9 mln. lei.

În linii mari, despre proiectul bugetului de stat pentru anul 2008 se poate de spus că din punct de vedere tehnic acesta a fost elaborat perfect. După cum au menționat unii deputați din opoziție „acesta este un perfect document contabil, care indică veniturile și cheltuielile”. Totodată, aceiași deputați au atras atenție că în buget nu se vede creșterea economică, nu se văd tendințe în dezvoltarea economiei naționale, viziuni și strategii ale Guvernului. Și acest punct de vedere al opoziției are dreptul la viață.

Într-adevăr, după cum se vede din cifrele invocate mai sus, Moldova continuă să fie o țară care depinde totalmente de vamă, iar creșterile bugetului de stat în fiecare an se datorează în special importurilor. Da, desigur, aceasta este bine din punctul de vedere că apar bani suplimentari pentru majorarea salariilor, indexarea pensiilor, majorarea defalcărilor pentru învățămînt și ocrotirea sănătății. Dar, în perspectivă, o asemenea abordare ar putea să ne coste scump. În momentul în care vor dispărea posibilitățile de acoperire a deficitului mereu crescînd al comerțului exterior (lucru care se întîmplă din cauza creșterii permanente a importurilor), Moldova ar putea ajunge în pragul defaultului. Este o opinie pe care o împărtășesc mai mulți specialiști. Abia atunci se va vedea pe cît de periculos a fost pentru Moldova să aibă mai mulți ani la rînd bugete bazate pe consum și în care sectorul de producere și exporturile au fost practic inexistente. ■

În 2008 vor crește practic toți indicatorii macroeconomici. Astfel, PIB se așteaptă să crească cu 6% și să ajungă la nivelul de 56,8 mlrd. lei; producția industrială va crește cu 7,5% (în primele nouă luni ale anului curent a crescut doar cu 0,6%, dar MEC crede că pînă la finele anului creșterea va fi de 7%); creșterea în agricultură va fi de 15%; salariul mediu pe economie va crește cu 23%.

Rating-ul siguranței băncilor după primele nouă luni 2007

Serghei BALABAN

În pofida sezonului vacanțelor, în care se atestă o înmărmurire a mediului de afaceri, în vara acestui an, băncile nu au avut de lucru mai puțin. Ele s-au reorientat spre colaborarea cu populația muncitoare, care de mai mulți ani rămîne vaca de muls pentru toată economia republicii. Într-un an, numărul sistemelor utilizate de transfer rapid a crescut cu o treime, pînă la 21. Muncitorii moldoveni de peste hotare trimit bani mulți și, ca și mai înainte, nu întotdeauna pe căi oficiale. Dar tot mai mulți nu economisesc pe seama unor lucruri mărunte, ci preferă siguranța și legitimitatea aducerii banilor cîștigați. Pentru cei care au ales a doua cale, alegerea băncii și siguranța acesteia rămîn a fi un factor important.

Băncile au trebuit să muncească bine ca să treacă la venituri 1,2 mlrd. lei (creșterea banilor în circulație în ianuarie-septembrie a alcătuit 25,4%), care le-a jucat festa indicatorilor macroeconomici, cînd pe fundalul aprecierii leului creștea inflația. Aceasta s-a produs ca rezultat al expansiunii intrărilor din exterior, inclusiv de la marii donatori. Inflația a fost impulsionată prin cursul tot mai slab al dolarului și creșterea prețurilor la mărfurile și materiile prime importate.

Arderea lentă a indicatorului inflației a fost susținută și de băncile înșiși, care au mers în mase, oferind credite mari și mici. Ca urmare, de la începutul anului, portofoliul lor de credite a crescut cu 34%, pînă la 17,55 mlrd. lei, iar din septembrie 2006 – cu tocmai 50,6%.

Dinamica depozitelor atrase cam rămîne în urmă (**la persoanele fizice creșterea a fost de 27%, la cele juridice - de 39%**). În total, s-au acumulat depozite în valoare de 22,32 mlrd. lei. Decalajul dintre valoarea mijloacelor atrase și cea a împrumuturilor acordate deocamdată nu este critică (4,7 mlrd.), dar numai deocamdată. Cel puțin, băncile mai au o rezervă triplă de rezistență la normativul suficienței capitalului ponderat la risc. Scăderea acestuia cu un punct procentual de la

începutul anului poate fi considerată o corectare legată de excedentul de mijloace lichide.

În ultimele trei luni, cele mai multe credite au acordat: Moldindconbank (358,22 mln. lei), Moldova-Agroindbank (335,67 mln.) și, un fapt surprinzător pentru unii, - Eximbank (334,06 mln.). Cea din urmă bancă este lider și după creșterea relativă a portofoliului de credite, de 27%, fiind

urmată de BCR Chișinău (+23%) și Energbank (21%). Unibank s-a dovedit a fi singura bancă pe sistem care a declarat reducerea acestui indicator (-43,3 mln. lei). Motivul cel mai probabil este pregătirea băncii pentru transmiterea către un alt proprietar care, după cîteva tendere, a devenit compania austriacă "Viena Capital Partners". Surprinzător, dar banca nu numai că nu a acordat bani, dar se pare că nici nu a acceptat – diminuarea la portofoliul de depozite a fost de 128,08 mln. lei (-38,1%), deși nu e exclus că clienții mari, auzind despre schimbarea proprietarului, au preferat să schimbe banca. Ca rezultat, activele Unibank-ului sau redus cu 6,9%, pînă la 508,88 mln. lei, dar din punctul de vedere al siguranței și posibilității de rambursare a mijloacelor către clienți, indicatorii băncii s-au dovedit a fi bine echilibrați.

În raport cu activele, cele mai multe credite le are Comerțank, cota lor constituie 69%. Ceva mai puține au BCR Chișinău și M-Agroindbank - cîte 65%. Nu au fost realizate pe deplin posibilitățile de vânzare a împrumuturilor la Banca Socială și Banca de Economii, la care cota portofoliului de credite în active alcătuiește 54% și 39%, respectiv. Un fapt interesant este că la Banca de Economii raportul dintre depozite și active este de 83%, adică posibilitatea de creditare este bazată, în principal, pe mijloacele atrase.

În raport cu activele

	credite (%)		depozite (%)
Comertbank	69	Banca de Economii	83
BCR Chisinau	65	Victoriabank	81
M-Agroindbank	65	Moldindconbank	80
Universalbank	65	M-Agroindbank	78
Eximbank	65	Investprivatbank	77
Energbank	64	Fincombank	74
Moldindconbank	64	Energbank	74
Fincombank	61	BCR Chisinau	73
Victoriabank	61	Banca Sociala	68
Investprivatbank	57	Mobiasbanca	67
Mobiasbanca	56	Eximbank	61
Unibank	55	Universalbank	55
Banca Sociala	54	Comertbank	52
Banca de Economii	39	Unibank	41
EuroCreditBank	26	EuroCreditBank	28

În iulie-septembrie, cele mai multe angajamente de depozite suplimentare le-au acumulat M-Agroindbank (729,8 mln.) și Eximbank (517,7 mln.), cele mai puține - Banca de Economii și Unibank, care au izbutit să reducă valoarea angajamentelor lor cu 58,9 mln. și 43,1 mln., respectiv. Firește, ultimele cifre sînt incomparabile cu valoarea activelor acestor bănci, prima are un capital mult mai mare. Dar, oricum, reducerea angajamentelor are un impact benefic asupra indicatorilor calitativi ai acestor instituții. Pentru Banca de Economii, care în curînd va avea de parcurs procedura de privatizare completă, acest fapt este deosebit de important. Or, despre acțiunea preconizată se va putea spune cu greu că este una în toată legea, întrucît în final ar putea deveni proprietar guvernul altei țări, bunăoară, al Rusiei. Aceasta se poate produce prin intermediul Vneștorbank-ului, care și-a anunțat primul pas – înființarea unei reprezentanțe în Moldova.

Banca de Economii este printre trei lideri la creșterea capitalului acționar. Ea este devansată doar de M-Agroindbank și Victoriabank, pentru ale căror acțiuni se duce demult un război intern cumplit.

În termeni relativi, și-a crescut apreciabil capitalul Fincombank (+8,54%). După cunoscutele evenimente cu schimbarea proprietarului, situația la instituție se îmbunătățește treptat, deși coeficientul lichidității pe termen lung rămîne la limita fol-ului.

Singura bancă din sistem care și-a redus capitalizarea este Investprivatbank – într-un trimestru, capitalul ei acționar s-a diminuat cu 3,2 mln. lei (-2,8%), dar abia de va fi în măsură să influențeze serios imaginea instituției.

Lichiditatea s-a redus la Banca de Economii, Comertbank, Universalbank și BCR Chișinău, și a crescut la Banca Socială, M-Agroindbank, Eximbank. Succese deosebite la acest capitol le are Banca Socială – în trei luni, lichiditatea a crescut cu 43,3%, iar de la începutul anului – cu 79%(!). Acum, se pare că e tocmai momentul ca banca să investească în fonduri fixe, bunăoară, într-un oficiu central nou. Cu toate acestea, banca a reușit să pună de o parte o sumă bună din beneficiu (față de aceeași perioadă a anului trecut +31,8%).

Se pare că acționarii băncii s-au plictisit să aștepte și să facă investi-

Cota de piață după trim. III 2007 și modificarea ei față de perioada de referință precedentă

Locul		În active (%)	Modificări (p.p.)	În raport cu portofoliul de credit (%)	Modificări (p.p.)	În raport cu portofoliul de depozite (%)	Modificări (p.p.)
1	M-Agroindbank	21,0	0,5	23,2	2,1	22,0	0,5
2	Banca de Economii	13,6	-1,7	9,1	-6,9	15,2	-2,0
3	Victoriabank	12,1	0,1	12,6	0,3	13,2	0,4
4	Moldindconbank	11,2	0,6	12,4	1,3	12,0	0,8
5	Eximbank	8,1	1,0	8,9	2,6	6,7	1,3
6	Mobiasbanca	7,9	-0,3	7,5	-0,8	7,2	-0,1
7	Banca Sociala	7,0	0,5	6,5	-0,2	6,4	-0,1
8	Fincombank	4,6	0,0	4,7	0,1	4,6	0,3
9	BCR Chisinau	4,1	-0,2	4,6	0,3	4,1	-0,5
10	Investprivatbank	3,1	0,0	3,0	-0,1	3,2	0,0
11	Energbank	2,9	0,0	3,2	0,5	2,9	0,1
12	Unibank	1,7	-0,3	1,6	0,0	0,9	-0,7
13	Comertbank	1,1	-0,1	1,3	0,6	0,8	0,0
14	Universalbank	0,9	-0,1	1,0	0,3	0,7	-0,1
15	EuroCreditBank	0,6	0,0	0,3	0,1	0,2	0,0

Beneficiul net al băncilor

	Trim. III 2007	Trim. III 2006	Creșterea anuală în %
M-Agroindbank	183 892 593	153 869 762	19,5
Banca de Economii	132 094 222	54 410 904	142,8
Victoriabank	131 529 000	55 914 000	135,2
Moldindconbank	77 787 732	46 809 117	66,2
Mobiasbanca	67 493 510	40 505 927	66,6
BCR Chisinau	47 733 302	19 532 191	144,4
Eximbank	37 579 143	5 412 240	594,3
Banca Sociala	36 763 382	27 900 005	31,8
Energbank	33 623 019	17 128 402	96,3
Fincombank	32 241 457	19 730 817	63,4
Unibank	18 871 658	1 260 074	1 397,7
EuroCreditBank	10 253 261	6 244 071	64,2
Comertbank	9 783 383	12 503 928	-21,8
Investprivatbank	4 669 771	7 554 211	-38,2
Universalbank	-5 366 382	14 431 553	-137,2

ții în dezvoltare în fiecare an. Probabil, ei cred că acum instituțiile lor au ajuns la un randament maxim. S-ar putea să fie așa. Dar există și bănci la care beneficiul este incomparabil mai mare decît succesele, bunăoară, Unibank are o creștere anuală de 1,4 mii % (17 mln. lei).

Cele mai mari venituri au înregistrat M-Agroindbank (183,9 mln. lei), Banca de Economii (132,1 mln. lei) și Victoriabank (131,53 mln.). Singura cu rezultat negativ a fost Universalbank (-5,4 mln.).

În ultimul trimestru, judecînd după extinderea cotei de piață, cele mai active au devenit Moldindconbank, Eximbank. Cota lor de piață la active a crescut cu 0,6 și 1,0 puncte procentuale, pînă la 11,2% și 8,1%, respectiv. În final, detașarea grupului de patru lideri de grupul principal crește. Tricoul galben îl au M-Agroindbank (21% din piață), urmată de Banca de Economii, Victoriabank și Moldindconbank. Acestui grup îi revin în total circa 60% din piață.

Ratingul siguranței băncilor din Moldova după trimestrul III 2007.

Locul în rating	Banca	Total active	Lichiditatea		Suficiența capitalului		Calitatea activelor			Calitatea pasivelor			Rentabilitatea			Dinamica dezvoltării		Total
			K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14		
Active de peste 3 mlrd. lei																		
1	Victoriabank	3 646 001 000	87,09	98,64	17,66	90,31	78,65	22,64	6,49	9,52	58,22	80,00	70,00	47,38	22,59	25,81	715,02	
2	Banca de Economii	4 085 601 493	80,44	50,00	17,09	99,59	50,78	38,73	6,54	14,26	59,30	74,08	64,82	42,47	-0,96	50,00	647,15	
3	M-Agroindbank	6 307 957 832	97,25	78,48	15,61	38,68	83,78	21,45	7,73	8,30	55,26	73,13	63,99	38,29	25,82	32,04	639,82	
4	Moldindconbank	3 377 912 838	82,81	88,44	13,77	3,43	83,48	22,22	5,22	8,03	55,24	65,48	57,29	30,25	33,35	-37,76	511,25	
Active de 1 mlrd. - 3 mlrd. lei																		
5	Mobiasbanca	2 381 346 834	98,09	96,11	17,03	93,25	71,98	36,26	5,25	11,17	48,46	65,17	57,02	37,23	14,85	44,83	696,69	
6	Eximbank	2 418 705 799	69,44	91,55	25,00	99,78	83,70	38,91	4,51	10,95	47,23	24,34	21,29	20,41	50,00	-39,15	547,96	
7	Banca Sociala	2 114 317 418	93,67	96,39	15,21	45,31	69,74	35,86	5,86	10,58	47,79	44,77	39,18	22,84	35,63	-18,20	544,62	
8	BCR Chisinau	1 243 415 747	48,36	22,70	21,73	100,00	84,51	5,46	1,38	8,44	54,70	69,17	60,52	50,42	10,76	-23,13	515,02	
9	Fincombank	1 369 720 531	1,00	71,33	17,26	1,00	78,84	29,73	13,64	8,44	53,51	53,41	46,74	30,92	20,25	35,62	461,68	
Active de sub 1 mlrd. lei																		
10	Unibank	508 885 441	82,40	88,08	45,88	96,45	71,18	50,00	8,54	18,17	39,65	31,65	27,69	48,71	-12,28	39,71	635,84	
11	EuroCreditBank SA	192 394 891	96,32	72,25	80,00	50,00	34,33	22,60	30,00	70,00	57,66	26,08	22,82	70,00	7,62	-13,46	626,25	
12	Energbank	865 623 280	31,25	25,66	24,52	99,82	83,53	26,17	14,18	9,27	57,08	62,04	54,29	51,02	24,68	-35,69	527,80	
13	Comertbank	327 335 338	50,00	72,88	59,00	81,30	90,00	11,34	4,67	24,18	60,00	19,84	17,36	39,26	9,44	-43,18	496,08	
14	Investprivatbank	930 026 664	98,09	64,83	14,36	98,58	74,50	2,20	5,29	7,58	53,77	13,69	11,98	6,60	22,64	-50,00	424,10	
15	Universalbank	273 890 722	97,18	1,00	50,37	95,44	83,78	34,77	11,28	18,47	57,56	-15,23	-13,33	-25,74	2,83	-46,06	352,34	

ANAVIMAX
Broker Asigurare de viață

Pentru Dvs. și pentru copiii
Dvs. - programe de acumulări financiare,
în care la beneficiu participă conterne financiare
cunoscute și sigure din Europa și din lume.

Tel. 21-01-99
anavimax@rambler.ru

O companie prestează servicii private bank pentru persoane fizice, oferind diverse operațiuni de păstrare și amplificare a activelor pe piața moldovenească. Un plan de investiții bine gândit de gestionare în comun a banilor oferă un avantaj maxim și o profitabilitate ce depășește cu mult rata inflației.

Informații la telefonul 23-42-91.

Renking-urile băncilor după creșterea (regresul) mijloacelor la principalii indicatori de activitate

Creșterea activelor				
Locul		%		lei
1	Eximbank	28,08	M-Agroindbank	799 035 999
2	Banca Sociala	20,01	Moldindconbank	532 953 234
3	Moldindconbank	18,73	Eximbank	530 306 804
4	M-Agroindbank	14,50	Victoriabank	410 495 000
5	Energbank	13,86	Banca Sociala	352 534 473
6	Investprivatbank	12,72	Mobiasbanca	183 306 309
7	Victoriabank	12,69	Fincombank	139 872 426
8	Fincombank	11,37	Energbank	105 368 327
9	Mobiasbanca	8,34	Investprivatbank	104 935 552
10	BCR Chisinau	6,04	BCR Chisinau	70 840 389
11	Comertbank	5,30	Comertbank	16 473 560
12	EuroCreditBank	4,28	EuroCreditBank	7 900 055
13	Universalbank	1,59	Universalbank	4 282 560
14	Banca de Economii	-0,54	Banca de Economii	-22 073 686
15	Unibank	-6,90	Unibank	-37 698 031

Creșterea depozitelor				
Locul		%		lei
1	Eximbank	39,26	M-Agroindbank	580 296 589
2	EuroCreditBank	19,20	Moldindconbank	432 170 630
3	Moldindconbank	19,18	Eximbank	418 690 112
4	Fincombank	19,03	Victoriabank	377 146 000
5	Energbank	16,30	Fincombank	162 678 727
6	Victoriabank	14,62	Mobiasbanca	139 018 640
7	M-Agroindbank	13,43	Banca Sociala	132 272 918
8	Investprivatbank	11,20	Energbank	89 870 604
9	Banca Sociala	10,17	Investprivatbank	71 853 942
10	Mobiasbanca	9,48	Comertbank	11 672 996
11	Comertbank	7,35	EuroCreditBank	8 798 063
12	Universalbank	0,56	Universalbank	841 558
13	BCR Chisinau	-0,54	BCR Chisinau	-4 946 667
14	Banca de Economii	-1,88	Banca de Economii	-65 149 390
15	Unibank	-38,07	Unibank	-128 079 673

Creșterea angajamentelor				
Locul		%		lei
1	Unibank	-11,73	Banca de Economii	-58 881 129
2	Banca de Economii	-1,64	Unibank	-43 140 093
3	Universalbank	2,18	Universalbank	3 438 872
4	BCR Chisinau	5,71	EuroCreditBank	4 481 619
5	Comertbank	8,04	Comertbank	13 064 996
6	EuroCreditBank	8,29	BCR Chisinau	55 498 718
7	Mobiasbanca	8,54	Energbank	94 254 824
8	Fincombank	11,86	Investprivatbank	108 173 928
9	Victoriabank	13,09	Fincombank	124 525 751
10	Investprivatbank	15,21	Mobiasbanca	160 925 335
11	M-Agroindbank	15,37	Banca Sociala	339 711 410
12	Energbank	15,71	Victoriabank	363 208 000
13	Moldindconbank	20,58	Moldindconbank	512 648 813
14	Banca Sociala	22,47	Eximbank	517 718 896
15	Eximbank	36,34	M-Agroindbank	729 825 714

Creșterea capitalului acționar				
Locul		%		lei
1	Victoriabank	10,25	M-Agroindbank	69 210 285
2	M-Agroindbank	9,11	Victoriabank	47 287 000
3	Fincombank	8,54	Banca de Economii	36 807 443
4	BCR Chisinau	7,63	Mobiasbanca	22 380 974
5	Banca de Economii	7,15	Moldindconbank	20 304 421
6	Mobiasbanca	7,15	Fincombank	15 346 675
7	Energbank	6,93	BCR Chisinau	15 341 671
8	Moldindconbank	5,74	Banca Sociala	12 823 063
9	Banca Sociala	5,13	Eximbank	12 587 908
10	Unibank	3,04	Energbank	11 113 503
11	Eximbank	2,71	Unibank	5 442 062
12	EuroCreditBank	2,62	EuroCreditBank	3 418 436
13	Comertbank	2,30	Comertbank	3 408 564
14	Universalbank	0,76	Universalbank	843 688
15	Investprivatbank	-2,85	Investprivatbank	-3 238 376

Creșterea activelor lichide				
Locul		%		lei
1	Banca Sociala	43,33	M-Agroindbank	472 716 000
2	M-Agroindbank	37,47	Banca Sociala	254 088 000
3	Eximbank	35,26	Eximbank	188 146 000
4	Fincombank	33,13	Moldindconbank	183 014 000
5	Moldindconbank	22,81	Mobiasbanca	166 750 000
6	Mobiasbanca	21,24	Victoriabank	155 354 000
7	Victoriabank	15,25	Fincombank	90 407 700
8	EuroCreditBank	13,80	Investprivatbank	14 799 000
9	Investprivatbank	6,59	EuroCreditBank	11 745 499
10	Energbank	6,46	Energbank	11 602 973
11	Unibank	1,83	Unibank	2 661 400
12	Banca de Economii	-7,11	Comertbank	-12 144 757
13	Comertbank	-12,19	Universalbank	-13 913 000
14	Universalbank	-20,03	BCR Chisinau	-173 512 469
15	BCR Chisinau	-38,96	Banca de Economii	-175 189 000

Creșterea fondurilor fixe				
Locul		%		lei
1	Comertbank	535,98	Energbank	9 746 181
2	Energbank	19,53	Comertbank	6 260 879
3	Universalbank	15,60	Banca de Economii	4 796 181
4	Investprivatbank	8,26	Fincombank	3 362 398
5	Unibank	3,90	Banca Sociala	2 189 044
6	Fincombank	3,85	Universalbank	2 025 212
7	Banca de Economii	3,83	Investprivatbank	1 824 956
8	Banca Sociala	3,77	Eximbank	1 387 393
9	Eximbank	2,69	Victoriabank	1 297 000
10	Victoriabank	1,14	Moldindconbank	874 401
11	Moldindconbank	1,03	Unibank	791 883
12	BCR Chisinau	0,04	BCR Chisinau	3 298
13	EuroCreditBank	-0,47	EuroCreditBank	-132 549
14	Mobiasbanca	-1,09	Mobiasbanca	-669 284
15	M-Agroindbank	-2,14	M-Agroindbank	-5 178 036

Credite și leasing financiar				
Locul		%		lei
1	Eximbank	27,22	Moldindconbank	358 224 408
2	BCR Chisinau	23,11	M-Agroindbank	335 670 441
3	Energbank	20,83	Eximbank	334 061 751
4	Moldindconbank	19,72	Victoriabank	255 096 000
5	Comertbank	14,51	Banca de Economii	154 872 925
6	Investprivatbank	13,11	BCR Chisinau	152 119 871
7	Victoriabank	13,04	Banca Sociala	102 295 182
8	Universalbank	13,02	Energbank	96 115 993
9	EuroCreditBank	12,60	Investprivatbank	61 930 283
10	Banca de Economii	10,72	Fincombank	49 483 891
11	Banca Sociala	9,89	Mobiasbanca	31 549 018
12	M-Agroindbank	8,98	Comertbank	28 794 612
13	Fincombank	6,32	Universalbank	20 382 483
14	Mobiasbanca	2,45	EuroCreditBank	5 699 108
15	Unibank	-13,43	Unibank	-43 340 474

Ratingul băncilor care a fost prezentat exprimă opinia redacției revistei B&F-Profit despre capacitatea managementului băncilor de a atrage și gestiona eficient resursele băncii, de a le plasa sigur, respectând lichiditatea înaltă, obținând, în același timp, o rentabilitate maximă. Această capacitate ține seama de posibilitățile băncii de a onora angajamentele față de clienți și acționari în caz de forță majoră. Ratingul bancar nu constituie o recomandare pentru începerea sau sistarea cooperării cu o bancă sau alta, precum nici nu constituie o opinie despre prețul de piață al acțiunilor băncii. Ratingul se bazează pe dările de seamă ale băncilor, accesibile pentru opinia publică. Redacția revistei B&F-Profit vă rezervă dreptul de a modifica datele ratingului în funcție de parvenirea unor noi informații.

Site-ul: un lux sau o necesitate?

Daria NECITAILO

Pentru ce e nevoie de site și e nevoie oare, în genere? Reprezentanții multor companii autohtone nu știu nici pînă acum răspunsul la această întrebare. Iar acesta este cît se poate de simplu: firește, este necesar.

Ce este un site web?

Imaginați-vă că ați inaugurat recent o firmă proprie. Aveți un personal calificat, un potențial enorm și posibilități excelente de a vă desfășura activitatea. Nu v-a rămas să faceți decît un lucru; este necesar ca despre companie să afle clienții potențiali și e de dorit ca numărul acestora să fie cît mai mare. În cazul de față, o soluție optimă pentru problemă este crearea site-ului propriu care să devină cartea de vizită a afacerii Dvs. pe Internet.

Site-ul web este un manager virtual ideal: nu de alta, dar chiar Dvs. îl creați. Datorită paginii electronice de care dispuneți veți avea posibilitatea să înregistrați un progres și să deveniți lider (mai ales, dacă concurenții Dvs. încă nu au perseverat în acest sens). Or, crearea site-ului

este un proces complicat, care cere o executare profesionistă, altfel toate riscă să se transforme într-un simplu set de imagini frumoase și un teanc de coduri de program, care vor zace inutil undeva pe Internet.

Tipurile de site-uri web

Înainte de a crea site-ul, trebuie să știți bine pentru ce e nevoie de el și care sînt funcțiile pe care el trebuie să le posedă. În primul rînd, site-ul trebuie să răspundă nevoilor vizitatorului, de asemenea să fie informativ, comod și să îndeplinească cele mai recente standarde tehnologice.

De exemplu, dacă compania se ocupă de vânzări de mărfuri pe Internet și presupune utilizarea cardurilor din plastic, o soluție pentru problemă ar fi obținerea unui site web denumit

„Magazin pe Internet”, care să-i ofere utilizatorului accesul la mărfurile necesare fără să iasă din casă. La moment, în Moldova există cîteva site-uri gata să presteze asemenea servicii, de exemplu, www.eshop.md și www.goods.md. Primul comercializează utilaj computerizat, al doilea reprezintă un hipermarket.

Tipul de site „Portal-Internet informațional” este destinat publicării și administrării unor volume importante de informații pe Internet, bunăoară www.ournet.md. De asemenea, portalul-Internet poate presta diverse servicii, de exemplu www.999.md este un panou de anunțuri virtual, www.play.md – o colecție de spoturi video pe care le plasează chiar vizitatorii, iar www.infotag.md – site-ul unei agenții de presă cu știri zilnice.

Ultima varietate este „site-ul de Internet corporativ”. Potrivit Alei Radionova, directorul Departamentului soluții web al companiei „De-eplace”, în Moldova acest tip de site este cel mai solicitat. Un atare site este destinat publicării informației despre companie. De asemenea, el face posibilă rezolvarea unor sarcini de informare a clienților acesteia.

Costul site-ului

Cît privește costul unui site, prețul va depinde, în primul rînd, de cine se va ocupa de elaborarea site-ului. Dacă apelați la ajutorul unui student, gata să plaseze informația despre companie pe Internet în schimbul unui onorariu modest, riscați să pierdeți nu numai banii (un atare serviciu costă între 500 și 1000 de unități convenționale), dar și comiteți una din erorile cele mai costisitoare pentru un beneficiar. Căci pentru a crea un site simplu de utilizat și ieftin în dezvoltare, autorul trebuie să dețină o experiență mare nu numai în domeniul creării site-urilor, dar și al deservirii acestora. Această experiență se acumulează de-a lungul anilor și nu poate să coste ieftin. Iar în cazul cu studentul Dvs sînteți cel care îi plătește experiența.

Așadar, varianta cea mai economicoasă este să vă adresați profesioniștilor. Aceștia, înainte să vă ofere soluția, vor studia multilateral sarcinile trasate, îl vor consulta pe client în probleme de elaborare a resursei de Internet de la început și pînă la sfîrșit, executînd în paralel tot complexul de lucrări necesare lansării proiectului. De obicei, la companiile specializate de elaborarea site-urilor se ocupă un grup compus din 12-15 persoane, din care fiecare trebuie să fie un adevărat profesionist. La evaluarea proiectului se ia în calcul un spectru vast de lucrări: în primul rînd, elaborarea concepției creative și a sarcinii tehnice, după care elaborarea design-ului resursei web, programarea și, un aspect foarte important, reglarea dirijării conținutului. Exact cea care ulterior îi va permite clientului să întrețină independent resursa web, adică să o suplimenteze informativ. Avantajele pe care i le oferă site-ului acest sistem sînt atît de evidente încît pînă și beneficiarul cel mai sceptic, după demonstrarea

opțiunilor acestui produs de soft, se convinge de necesitatea acestuia. Rețineți, este puțin probabil să găsiți vreun student capabil să facă această activitate.

Și totuși, orice s-ar spune, poporul cere spectacole. Frecvența vizitării site-ului va depinde, în mare parte, de aspectul de design al acestuia. Chiar dacă un site „zugrăvit viu” încă nu înseamnă că este și bun. Site-ul asemănător cu un pliant poligrafic va arăta care designer l-a realizat și ce gust are. Dar el nu va prezenta niciodată fața firmei Dvs. În opinia Xeniei Reabaia, designer web la compania „Deeplace”, un designer bun ia în calcul mereu comoditatea utilizatorului, folosește o gamă de culori acceptabilă, ia în considerare specificul proiectului concret, auditoriul viitorului site.

La companiile în care nivelul de deservire a clienților corespunde tuturor normelor enumerate mai sus, costul creării unui site corporativ variază de la 5 la 11 mii euro. Totul depinde de circuitul intern, de zona extranet, numărul și complexitatea modulelor funcționale.

Înregistrarea site-ului

După ce agentul economic a ales cu tipul site-ului și compania care îl va elabora, mai rămîne un singur lucru – înregistrarea. Dar și aici există unele aspecte specifice. În Moldova, de regulă, înregistrarea majorității site-urilor se face la „MoldData” – unica organizație din republică care oferă adrese de domen în zona MD.

S-ar putea să apară situația în care clientul dorește să cumpere un nume de domen după denumirea firmei sale, dar acesta este ocupat deja. În acest caz, are două soluții. El poate verifica dacă există un nume disponibil în diverse zone de domen: MD, COM, NET, ORG. Iar dacă domeniul este ocupat în toa-

te zonele, el trebuie să schimbe un simbol din numele lui, pentru că într-o zonă de domen nu pot exista două nume similare, după cum într-un oraș nu pot exista două străzi denumite la fel.

Cum să cîștigăm dintr-un site web?

Dacă după citirea prezentului articol mai credeți că dispunerea de un site propriu, realizat calitativ este mai mult un lux decît o necesitate, să știți că după ce site-ul Dvs pe Internet va deveni popular, nu veți mai lucra Dvs. pentru el, ci el în beneficiul Dvs. Un exemplu în acest sens ar fi site-ul lui Stiv Pavlina (www.stevepavlina.com), care îi aduce deținătorului său un venit lunar de circa 40 mii de unități convenționale. Și cum să nu aducă, dacă 175000 de persoane îi accesează zilnic site-ul ca să citească articolele pe care le-a scris autorul. Ziceți că la noi este imposibil așa ceva? Greșiți. De exemplu, site-ul informativ www.infotag.md în cîțiva ani de activitate a fost vizitat de peste 9 mln. de cititori. Simion Ciochină, administratorul de sistem al acestui site, este convins că în secolul tehnologiilor informaționale, nici o companie care se respectă nu poate exista fără să aibă o pagină pe Internet. Numărul utilizatorilor rețelei globale crește din minut în minut, deci, numărul vizitatorilor potențiali anume ai site-ului Dvs. crește constant.

De asemenea, ați putea, bunăoară, prin intermediul unei anexe web Google AdSense să plasați pe site publicitate tematică. Și de numărul de persoane care vor vizita zilnic site-ul și vor lua cunoștință de reclama plasată acolo va depinde suma pe care Dvs. o veți cîștiga pe zi. Practica artă că ea se poate ridica la cîteva mii de unități convenționale pe zi. Și acești bani pot deveni ai Dvs. ■

2008 - un an de cotitură pentru ramura tutunului

Una din cele mai profitabile ramuri în perioada sovietică, ramura tutunului, acum trece printr-o criză profundă. În acest an, pe lângă problemele tradiționale, și-a spus cuvântul și seceta. Despre cum va influența aceasta la prețul țigaretelor, dar și cum se va dezvolta ramura tutunului mai departe, povestește reporterul revistei „B&F-Profit”, Lilia GUREZ, directorul interimar al Agenției agro-industriale „Moldova-Tutun”, Petru TĂRÎȚĂ.

„B&F-Profit”: D-le Tărîță, cum a afectat seceta recolta de tutun din anul curent?

P.T.: În 2007, cultivatorii de tutun au dorit să majoreze suprafețele plantate și au însămîntat cu răsad timpurii sere pentru cca 4 mii ha. La început se planifica obținerea unei recolte globale de cca 6 mii tone de frunze uscate, dar înghețurile din primăvara curentă au reținut plantarea în câmp a rásadului, iar seceta îndelungată nu a permis cultivatorilor de tutun să planteze întreaga cantitate de rásad. În consecință, au fost plantate cu tutun numai 3,1 mii ha, cu 300 ha mai puțin decît în 2006. Seceta a reținut dezvoltarea plantelor o perioadă îndelungată, astfel încît recolta de frunze de tutun în primele 3 reprize a fost de cca 40% față de 70% în anii favorabili. La moment, sînt recoltate cca 20 mii tone frunze verzi, sau 55% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Se așteaptă o recoltă globală de cca 3 mii t, cu cca 2 mii tone mai puțin decît în anul trecut.

„B&F-Profit”: În anul curent, au crescut prețurile de achiziție a tutunului. Cum se explică acest lucru?

P.T.: Întreprinderile de achiziționare și prelucrare a tutunului au acordat cultivatorilor de tutun avansuri la nivel de 30-40% din costul producției contractate. Suma acestor avansuri în total constituie cca 12-14 mln. lei, inclusiv SA „Tutun-CTC” – 6 mln. lei. În scopul compensării parțiale a pierderilor de roadă în urma calamităților naturale, întreprinderile de achiziționare și prelucrare a tutunului au oferit și niște prețuri de achiziție mai avantajoase decît în anii precedenți, cu 30-40% mai mari decît în 2006. Astfel frunzele verzi au fost achiziționate cu cca 1,4 lei/kg, cele uscate – cu 14,85- 20,5 lei/kg. Prețurile

oferite permit cultivatorilor de tutun să obțină la hectar cîte 27,0 – 43,0 mii lei dacă au recoltat 1,5 – 2,5 t frunze uscate la hectar. În același timp, cultivatorii de tutun care au obținut recolte mai modeste vor avea venituri de numai 3,3 – 13,5 mii lei la hectar.

„B&F-Profit”: Cum va afecta recolta mică de tutun industria producătoare de țigarete?

P.T.: Reducerea suprafețelor și a volumelor de producere a tutunului va afecta considerabil întreprinderile din industria tutunului. Capacitățile de producere ale fabricilor de fermentare, fiind de cca 81 mii tone tutun fermentat, sînt utilizate la nivel de 8-10%. De cca 4-5 ani nu activează fabricile de fermentare a tutunului din Florești, Fălești, Orhei și Cupcini, iar cele din Drochia, Șoldănești și Ciadîr-Lunga prelucrează producție de numai 1,2-0,5 mii tone. Cu părere de rău, din cauza reducerii volumelor de producere a tutunului, în anul curent

va suferi și SA „Tutun-CTC”, cel mai mare producător de țigarete și unul din cei mai mari contribuabili. În anul curent „Tutun-CTC” preconizează să producă 5,2 mld buc. țigarete, volum ce depășește nivelul din anul precedent. Stocurile de materie primă sînt destule pentru aceasta. „Tutun-CTC” anual are nevoie de cca 3,5 mii tone de tutun autohton, inclusiv pentru export 0,5-0,7 mii t. Pe lângă aceasta, anual importă cca 1,5 – 2,0 mii t tutun aromat de tip „Virginia”, care este și de o calitate mai superioară. Din roada anului curent, avînd contractate 3,2 mii tone, SA „Tutun-CTC” preconizează să achiziționeze doar 1,2 – 1,5 mii tone. În cazul dat întreprinderea va fi nevoită să importe mai mult tutun pentru asigurarea producerii a 5 mlrd. țigarete în 2008.

„B&F-Profit”: Prețul țigaretelor va crește? Cîte țigarete fumează anual moldovenii? Care este cota celor de producție autohtonă?

P.T.: Majorarea prețului de achiziționare a tutunului autohton, tendința partenerilor de a majora prețul la tutunul de import livrat pentru necesitățile „Tutun-CTC” va conduce la supracheltuieli și respectiv la majorarea prețului de cost a țigaretelor autohtone. Deși Combinatul nu planifică să majoreze prețurile la producția sa, acestea vor crește în 2008 cu cca 10% datorită modificărilor efectuate în Codul Fiscal și aplicarea cotei accizei la țigaretile cu filtru autohtone și de import din prețul maxim de vânzare cu amănuntul în loc de prețul declarat în vamă, sau de producătorul autohton. Anual, moldovenii fumează cam 5,5 mlrd buc. țigaretete. Cota țigaretelor autohtone constituie cca 48-50% și în fiecare an se reduce din cauza importului masiv de țigaretete.

„B&F-Profit”: *Moldova exportă tutun? Cui și în ce cantități?*

P.T.: Tutunul moldovenesc a devenit mai solicitat pe piața internă și externă, inclusiv de către companiile transnaționale cu renume (BAT, JTI, Philip Morris) și de alte fabrici de țigaretete din Ucraina, Rusia, Bielarus. Volumele solicitate sînt la nivel de cca 12-14 mii tone, inclusiv la export - 8,5-10,5 mii tone. Totodată, au crescut cerințele față de calitatea tutunului autohton. În anul curent s-a exportat tutun în volum de 4,1 mii tone în valoare de \$7,1 mln. Cel mai mult s-a exportat în Rusia (39%), Ucraina (26%), Slovacia (16%). De menționat, că exportul tutunului în Belarus a crescut de 2,6 ori, față de 8 luni ale lui 2006. Totodată, s-a redus esențial exportul tutunului în România, constituind doar 39,3 la sută față de anul precedent (67 tone față de 171 tone).

„B&F-Profit”: *Ce face statul pentru a stimula dezvoltarea ramurii?*

P.T.: În 2001 a fost adoptată Legea cu privire la tutun și produsele din tutun, iar în 2003 Guvernul a aprobat Programul de dezvoltare a ramurii tutunului în anii 2003-2010. Începînd cu anul trecut cultivatorilor de tutun le sînt acordate subvenții. În 2007 au fost alocați 3 mln. lei, cu 1 mln. lei mai mult decît în 2006. Conducerea țării preconizează să mențină și, după caz, să majoreze sumele alocațiilor în ramură. În scopul protejării producătorului autohton au fost adoptate unele acte legislative și

normative, ce țin de modificarea cotei accizei la țigaretetele cu filtru din prețul maxim de vânzare cu amănuntul în locul celui declarat în vamă, ce va conduce la reducerea diferenței poverii fiscale precum și de stabilire a unor condiții de licențiere și majorare a taxei de licență.

„B&F-Profit”: *Care sînt tendințele în domeniu? Avem producători de tutun-model?*

P.T.: Moldova cultivă tutun de cca 3 secole. O dezvoltare mai considerabilă a ramurii s-a simțit în anii 80 ai secolului trecut. Tutunul, ocupînd cca 4% din suprafețele însămînțate, permitea obținerea unor recolte de peste 100 mii tone și venituri de la comercializarea acestuia la nivel de 20% din veniturile totale, asigurînd cultivatorii de tutun cu venituri considerabile și o rentabilitate de cca 60-70%. Tutunul și în prezent poate întruni aceste calități. La obținerea unor recolte înalte și stabile el aduce venituri sporite cultivatorilor, precum și defalcări majore în bugetele de toate nivelurile de cca 150-180 mln lei. Luînd în considerație deficitul brațelor de muncă, întreprinderile din domeniu pun accentul pe elaborarea unor tehnologii și procedee destinate reducerii cheltuielilor și sporirii productivității muncii. SA „Tutun-CTC” a elaborat o nouă tehnologie de înșirare a frunzelor de tutun, negociază cu partenerii din alte țări procurarea unor combine de recoltare a frunzelor de tutun și alt utilaj în domeniu și crearea pe baza filialei sale din Glodeni a unei producere-model de cultivare și prelucrare postrecoltare a tutunului, inclusiv și producerea tutunului propriu pe suprafețe arendate de cca 100 hectare.

„B&F-Profit”: *Cîți producători de tutun avem în țară? Ce soiuri cultivă aceștia?*

P.T.: În anul curent, de cultivarea tutunului s-au ocupat cca 150 gospodării agricole, 11 firme (SRL) și peste 512 persoane fizice din 25 raioane și UTA Găgăuzia. Numărul persoanelor fizice, care se ocupă în anul curent cu producerea tutunului, a sporit considerabil comparativ cu anul precedent - cu cca 425 persoane. Pe o suprafață de cca 70% se cultivă tutun de soiul „Moldavschii 456”, pe alte 20 % soiul „Iubileinîi M” și 10% de tipul „Virginia” și „Burley”. În anul 2007, SA „Tutun-CTC” a cultivat pe

o suprafață de 140 ha soiul „Virginia NC-100” și pe o suprafață de 40 ha hibridul de tip „Burley HB-40P”.

„B&F-Profit”: *Care sînt investițiile în ramura dată după 1990?*

P.T.: În conformitate cu programele de dezvoltare și revitalizare a ramurii tutunului în anii 1998-2003 și 2003-2010 în ramură erau necesare investiții în mărime de cca 500-600 mln lei. Au fost construite complexe de prelucrare post-recoltare, fermentare și manipulare a tutunului de către firme private ca SRL „Parșe Tutun”, SRL „Rogress”, SRL „Unicaps”, SRL „Pasinfo Grup” etc. Pe parcursul anilor 90 investițiile în ramură au fost neesențiale. În întreprinderile din industria tutunului, în capitalul social al cîruia statul deține peste 90% din acțiuni, investiții practic nu s-au făcut. SA „Tutun-CTC” a instalat o linie nouă de producere a țigaretelor, în sumă de 4,1 mln. euro și o linie de producere a amestecului de tutun în sumă de 4,6 mln. euro. Liniile nominalizate dau posibilitate de a produce țigaretete conform standardelor internaționale.

„B&F-Profit”: *Ce planuri pentru 2008 se fac în domeniu?*

P.T.: Pentru anul 2008, planificăm dublarea suprafețelor plantate cu tutun (6,2 mii ha față de 3,1 mii ha în a. 2007) și obținerea unei recolte globale de cca 10,2 mii tone frunze uscate de tutun. La extinderea suprafețelor și sporirea recoltei de tutun își vor aduce contribuția și întreprinderile de achiziționare și prelucrare a tutunului care tind începînd cu anul viitor să arendeze cca 500 ha terenuri și să producă tutun propriu în volum de 825 tone. Deoarece ne confruntăm cu deficit de brațe de muncă, în ramura tutunului se prevede introducerea tehnologiilor moderne mecanizate pentru creșterea rîsadului, culesul, înșiratul frunzelor de tutun proaspăt recoltate și uscarea lor, care va conduce la reducerea cheltuielilor de muncă de cca 5-8 ori. Anul 2008 poate fi anul de cotitură în revitalizarea ramurii tutunului. Atingerea scopurilor preconizate va conduce la obținerea unor venituri de cca 600-800 mln lei și a unor defalcări în bugetele de toate nivelele de 150-180 mln lei, ne va da posibilitate să asigurăm întreprinderile din industria tutunului cu materie primă, să menținem piața de desfacere a producției autohtone. ■